
Decret legislatiu 1/1984 de 19 de juliol pel qual s'aprova el Text Refós de la Compilació del Dret Civil de Catalunya.

(DOGC núm 456, de 27-7-1984 correcció d'errades. DOGC núm 494 de 14-12-1984)

El president de la Generalitat de Catalunya

Sia notori a tots els ciutadans que el Parlament de Catalunya ha aprovat i jo, en nom del Rei i d'acord amb el que estableix l'article 33.2 de l'Estatut d'Autonomia, promulgo la següent:

LLEI

La Llei 13/1984, de 20 de març, ha establert una sèrie de modificacions en el text de la Compilació del Dret Civil de Catalunya, bàsicament per adaptar-lo als principis constitucionals. Ara bé, el mateix abast parcial de la reforma, que segons indica el seu article 1, adopta i integra en l'ordenament jurídic català, amb les dites modificacions, el text normatiu, el preàmbul exclòs, de la Llei 40/1960, de 21 de juliol, dóna lloc a la continuïtat de la vigència de l'articulat no alterat, que, com es natural, de no dur a terme la corresponent refosa continuaria amb la seva versió originària i, per tant, castellana.

Era necessària, doncs, la publicació d'un text refós, en el qual aquesta part no modificada de la Compilació fos redactada també en català. Precisament per això, la disposició addicional única de la Llei 13/1984 autoritza el Govern de la Generalitat perquè dictés el Decret legislatiu corresponent per a refondre els textos normatius resultants, especificant-se que aquesta autorització incloïa la facultat de regularitzar l'ordenació numèrica dels articles de la Compilació, i la d'harmonitzar els preceptes de la Compilació quan fos estrictament necessari.

Per això, a fi i efecte de donar-li compliment dins el termini de quatre mesos previst a l'apartat 2 de l'esmentada disposició addicional única de la repetida llei, a proposta del Conseller de Justícia i d'acord amb el Consell Executiu, es dicta el present Decret aprovant el text articulat i refós de la Compilació del Dret Civil de Catalunya.

En virtut de tot això,

Decreto:

Article únic

En compliment d'allò que preveu la disposició addicional única de la Llei 13/1984, de 20 de març, s'aprova el següent text refós de la Compilació del Dret Civil de Catalunya.

Barcelona, 19 de juliol de 1984

Jordi Pujol

President de la Generalitat de Catalunya

Agustí M. Bassols i Parés

Conseller de Justícia

De l'aplicació del Dret civil de Catalunya

Article 1

De conformitat amb el que estableixen la Constitució i l'Estatut d'Autonomia, les disposicions del Dret civil de Catalunya regiran amb preferència al Codi Civil i a les altres disposicions d'igual aplicació general.

Per tal d'interpretar i integrar aquesta Compilació i les altres normes hom prendrà en consideració les lleis, els costums, la jurisprudència i la doctrina que constitueixen la tradició jurídica catalana, d'acord amb els principis generals que inspiren l'ordenament jurídic de Catalunya.

[Aquest article ha estat substituït pels preceptes corresponents de la Primera llei del Codi Civil de Catalunya. Aquesta substitució entra en vigor l'1 de gener de 2004. Vegeu la Disposició final 1ª de la Llei 29/2002, de 30 de desembre. Primera llei del Codi civil de Catalunya (DOGC núm. 3798, de 13-01-2003).]

Article 2

El dret local, escrit o consuetudinari peculiar d'algunes poblacions o comarques, com són Barcelona, Tortosa i els seus termes, el Camp de Tarragona, el Bisbat de Girona, la Vall d'Aran, el Pallars Sobirà i la Conca de Tremp, serà observat al mateix territori que d'antic aquelles comprenien, en la part que aquesta Compilació el reculli o s'hi remeti.

[Aquest article ha estat substituït pels preceptes corresponents de la Primera llei del Codi Civil de Catalunya. Aquesta substitució entra en vigor l'1 de gener de 2004. Vegeu la Disposició final 1ª de la Llei 29/2002, de 30 de desembre. Primera llei del Codi

civil de Catalunya (DOGC núm. 3798, de 13-01-2003).]

Article 3

Els efectes dels estatuts personal, real i formal a Catalunya i per als catalans, així com la condició de tals en relació amb altres territoris i persones de diferent legislació civil, es regiran per les normes establertes en el Títol Preliminar del Codi Civil i en les disposicions concordants.

Nogensmenys, els estrangers que adquiriran la nacionalitat espanyola quedaran sotmesos al Dret civil català mentre mantinguin el veïnatge administratiu a Catalunya, salvant que manifestin llur voluntat en contra.

El veïnatge local serà determinat per les normes que regeixen el veïnatge civil.

Els conflictes interlocals i intercomarcals es resoldran segons les normes a les quals es refereix el primer paràgraf d'aquest article per a la solució dels interregionals.

[Aquest article ha estat substituït pels preceptes corresponents de la Primera llei del Codi Civil de Catalunya. Aquesta substitució entra en vigor l'1 de gener de 2004. Vegeu la Disposició final 1ª de la Llei 29/2002, de 30 de desembre. Primera llei del Codi civil de Catalunya (DOGC núm. 3798, de 13-01-2003).]

LLIBRE I

DE LA FAMÍLIA

TÍTOL PRIMER

DE LA FILIACIÓ

Articles 4 i 5

[Derogats per la Llei 7/1991, de 27 d'abril, de filiacions (DOGC núm. 1441, de 10-05-1991).]

TÍTOL SEGON

DE LES MESURES DE PROTECCIÓ DELS MENORS DESEMPARATS I DE L'ADOPCIÓ

[Els articles 6 a 62 d'aquesta Compilació han quedat substituïts pels preceptes corresponents de la Llei 9/1998, de 15 de juliol, del Codi de família (DOGC núm. 2687, de 23-07-1998). Tingueu, però, en compte allò que disposa la disposició transitòria segona d'aquesta llei.]

Article 6

1. Les mesures de protecció dels menors desemparats i l'adopció, pel que fa a les seves respectives regles de capacitat, formes de constitució i efectes, es regeixen per allò que disposa la Llei de Catalunya sobre Mesures de Protecció dels Menors Desemparats i de l'adopció.

2. Els drets successoris derivats de l'adopció es regiran pel Codi de Successions per Causa de Mort en el Dret Civil de Catalunya.

TÍTOL TERCER

DE LES RELACIONS PATRIMONIALS ENTRE CÒNJUGES

CAPÍTOL I

Disposicions generals sobre els efectes patrimonials del matrimoni

SECCIÓ PRIMERA

Els efectes patrimonials inter vivos del matrimoni

Article 8

1. Tindran la consideració de despeses familiars les necessàries per al sosteniment de la família i, en particular, les originades en concepte d'aliments en el seu sentit més ampli, les de conservació o millora de l'habitatge conjugal o del seu parament i les d'atencions de previsió, amb adequació, en tot cas, als usos i al nivell de vida de la família.

No tindran la consideració de despeses familiars les derivades de la gestió i la defensa dels béns privatis ni, en general, totes les que responguin a l'interès exclusiu d'un dels cònjuges.

2. A aquests efectes, s'entendrà que la família es integrada pels cònjuges, els fills comuns i els fills de qualsevol dels cònjuges que convisquin amb ells. Si s'escau, la unitat familiar podrà incloure també altres parents dels cònjuges, sempre que hi hagi convivència.

3. Els cònjuges estan obligats a contribuir al sosteniment de les despeses familiars.

Es considerarà contribució a les despeses familiars el treball realitzat per qualsevol dels cònjuges en interès de la família per a la casa, o com a col·laboració personal o professional no retribuïda, o amb retribució insuficient, a la professió o empresa de l'altre cònjuge.

Si hi ha dot o altres béns afectes a l'aixecament de les càrregues del matrimoni, els seus fruits i les seves rendes s'aplicaran preferentment al sosteniment de les despeses familiars.

Altrament, a manca de pacte, els cònjuges contribuiran al sosteniment de les despeses familiars en proporció a llurs ingressos i, si aquests no són suficients, a llurs patrimonis, també proporcionalment a les respectives quanties.

4. Dels deutes contrets en atenció al sosteniment de les despeses familiars, en respon el cònjuge deutor, davant tercers, amb tots els seus béns.

Article 9

Sigui quin sigui el règim matrimonial aplicable, per a disposar dels drets sobre l'habitatge habitual necessari per a la vida familiar i dels seus mobles d'ús ordinari, si pertanyen a un sol cònjuge, aquest haurà d'obtenir el consentiment de l'altre o, si hi manca, l'autorització judicial.

La manca d'aquests requisits, si el cònjuge transmetent hagués ocultat la destinació familiar dels béns indicats per mitjà d'una manifestació expressa i falsa, no afectarà la validesa de la transmissió

onerosa, sens perjudici de les responsabilitats civils i penals en que haurà incorregut aquest cònjuge, d'acord amb la legislació aplicable.

SECCIÓ SEGONA

Els efectes patrimonials post mortem del matrimoni.

Article 10

Al cònjuge sobrevivent, no separat judicialment o de fet, li correspondrà sempre la propietat de la roba, del mobiliari i dels estris que constitueixen el parament de l'habitatge conjugal, sense computar-los en el seu haver hereditari. No hi estaran comptats les joies, els objectes artístics o històrics ni altres de valor extraordinari propis del premort, ni, si aquest en disposa per actes d'última voluntat a favor d'altres persones, els mobles de procedència familiar.

Article 11

Durant l'any següent a la mort d'un dels cònjuges, anomenat any de plor, el supervivent, si no es usufructuari universal de l'herència del premort, o si la vídua no gaudeix del benefici de tenuta, tindrà dret a habitar tot l'habitatge conjugal i a ésser alimentat a càrrec del patrimoni del premort en consonància amb el nivell de vida que havien mantingut els cònjuges i amb la quantia del dit patrimoni. Aquest dret és independent de l'existència de dot, d'aixovar, d'escreix o esponsalici i de soldada, i de llur devolució. Els aliments comprendran totes les necessitats comunes a la vida, així en salut com en malaltia.

El cònjuge supervivent separat judicialment o de fet no tindrà els drets esmentats, i els perdrà en altre cas, si durant l'any de plor es tornava a casar o passava a viure maritalment amb una altra persona, i també si abandonava o negligia greument els fills menors. En cap cas no estarà obligat a tornar l'import dels aliments percebuts.

CAPÍTOL II

Els capítols matrimonials i les donacions per raó de matrimoni

SECCIÓ PRIMERA

Els capítols matrimonials

Article 12

1. Els atorgants podran, en capítols matrimonials, determinar el règim econòmic conjugal, convenir la institució contractual d'hereu, establir els pactes o les estipulacions que estimin convenients, llevat que siguin contraris a la llei, i fer qualsevol disposició per raó de matrimoni.

Els capítols matrimonials, que hauran de constar necessàriament en escriptura pública, podran ésser atorgats abans del matrimoni o durant aquest. En el primer cas, produiran efectes des que el matrimoni s'haurà celebrat.

2. Podran atorgar capítols matrimonials aquells qui puguin contreure vàlidament matrimoni, però necessitaran, si s'escau, el concurs de les persones

que en tinguin la pàtria potestat, la tutela o la curatela.

No caldrà la intervenció de defensor judicial, encara que hi hagi oposició d'interessos en les donacions o en els dots que els pares facin a llurs fills amb reserva de drets.

3. Els pactes dels capítols matrimonials solament podran ésser modificats o deixats sense efecte:

En els supòsits en que s'hagi previst expressament aquesta possibilitat o quan es tracti d'estipulacions revocables per llur naturalesa.

Pel consentiment, solemnitzat en escriptura pública, de tots els atorgants o de llurs hereus, el qual consentiment, si algun d'ells és incapaç o es troba absent i se n'ignora el parador, se suplirà o complementarà d'acord amb la llei.

Els pactes successoris recíprocs entre cònjuges podran ésser modificats o deixats sense efecte per aquests, com també els establerts per ells a favor de llurs fills, sense necessitat de l'acord de les altres persones que hagin concorregut en els capítols ni dels hereus. La modificació del règim econòmic del matrimoni també podrà ésser acordada exclusivament pels cònjuges.

Fora d'aquests casos, tot acte o contracte dirigit a modificar o deixar sense efectes els capítols matrimonials serà ineficax.

4. Els capítols matrimonials, com també els pactes, les resolucions judicials i altres fets que modifiquin el règim econòmic conjugal, no seran oposables a tercer mentre no es facin constar en les inscripcions de matrimoni al Registre Civil.

En tot allò que es refereixi a béns o drets, es podran fer constar en els registres públics corresponents.

Article 13

Els capítols matrimonials quedaran sense efecte:

1r. En el cas que el matrimoni sigui declarat nul.

2n. En el cas de dissolució del matrimoni per divorci. Això no obstant, i a més del que disposa el darrer paràgraf de l'article 35, conservaran la seva eficàcia:

a) Els heretaments i les donacions a favor d'un dels contraents, si l'afavorit continua vivint a la casa i treballant per a ella i hi ha descendència del matrimoni. Nogensmenys, seran ineficaços l'usdefruit viudal i els drets que, si s'escau, s'haguessin pactat en forma accessòria a favor del cònjuge. Si no hi ha convivència ni descendència, i també si l'afavorit contreu nou matrimoni, l'heretament o la donació esdevindran revocables per la sola voluntat de l'heretant o donant.

b) Els heretaments a favor dels descendents del matrimoni en consideració als quals s'havien atorgat els capítols. Nogensmenys, els heretaments purs esdevindran revocables.

SECCIÓ SEGONA

Les disposicions per raó de matrimoni atorgades en capítols matrimonials

Article 14

1. Les donacions fetes pel pare i la mare en capítols matrimonials a favor del fill, sense designació de parts, s'entendrà que han estat realitzades per meitat entre ambdós.

Els béns donats conjuntament als contraents pertanyeran a tots dos en proindivís ordinari i per parts iguals, si el donant no havia disposat el contrari.

2. Les donacions atorgades en capítols matrimonials no son revocables:

- a) Per ingratitude del donatari.
- b) Per supervivència o supervenció de fills, si bé podran ésser reduïdes en allò que resultin inoficioses per raó de l'legítimes.
- c) Per pobresa del donant, sens perjudici del seu dret d'aliments.

Article 15

Són nuls, encara que es facin en nom de persona interposada:

1r Els retrodonacions fetes posteriorment per l'hereu o donatari a favor de l'heretant o donant, o dels seus hereus, dels béns compresos en un heretament o en una donació atorgada en capítols matrimonials.

2n Els actes posteriors del donant o de l'heretant en disminució, derogació o perjudici de la donació o de l'heretament, i els de l'hereu o donatari que els consentí. Serà ineficax tot acte o contracte dirigit a eludir aquestes prohibicions. Es presumiran fraudulents, en particular, la compra feta pel pare o la mare al fill de les coses donades, si el pagament del preu consta solament per confessió del donatari, i el reconeixement de deutes fet pel fill a favor del pare o de la mare, si no en consta la realitat per altres mitjans de prova.

Article 16

L'usufructuari universal designat en capítols matrimonials haurà de prendre inventari i atendre les càrregues dels béns amb llurs fruits; llevat de pacte contrari, no haurà de prestar fiança.

L'usdefruit pactat per un cònjuge a favor de l'altre quedarà subjecte al compliment de les obligacions que expressament li hagin estat imposades, i en especial la d'aixecar, fins on abasti l'import del producte dels béns, les càrregues que hauria de complir el cònjuge premort, si vivia.

Serà aplicador a aquest usdefruit allò que disposa l'article 69 del Codi de successions per causa de mort en el dret civil de Catalunya.

SECCIÓ TERCERA

Les donacions per raó de matrimoni atorgades fora de capítols matrimonials

Article 17

1. No caldrà l'acceptació per a la irrevocabilitat de les donacions que un dels contraents fa a l'altre en contemplació del matrimoni ni d'aquelles que per aquest motiu els atorguin altres persones.

Aquestes donacions es podran subjectar a condicions i modes no prohibits per la llei ni contraris als fins del matrimoni, i no obliguen el donant a l'alliberament dels gravàmens de les coses donades.

2. Les donacions a que es refereix l'apartat 1 estan supeditades al fet que s'arribi a celebrar el matrimoni. Si aquest no té lloc, el donant podrà reclamar la restitució del que ha donat, sense altra deterioració que la causada per l'ús.

3. La revocabilitat d'aquestes donacions es regirà per allò que disposa l'article 14.2.

En tot allò que aquesta secció tercera no regula, s'aplicaran les disposicions generals en matèria de donacions.

CAPÍTOL III**Els negocis jurídics entre cònjuges****Article 18**

1. Els cònjuges es podran transmetre béns i drets per qualsevol títol i podran celebrar entre ells tot tipus de negocis jurídics durant el matrimoni. En cas d'impugnació judicial, la prova del caràcter oneros de la transmissió correspondrà als demandats.

2. En cas de fallida o concurs de creditors d'un dels cònjuges, si aquests no estan separats judicialment o de fet, els béns adquirits per l'altre a títol oneros durant l'any anterior a la declaració o des de la data de la retroacció es presumiran donats pel primer.

Article 19

1. Les donacions entre cònjuges fetes fora de capítols matrimonials seran revocables:

1r En els casos generals de revocació de donacions, bé que en el cas de supervenció de fills la revocació només podrà tenir efecte si es tracta de fills comuns.

2n En cas de nul·litat del matrimoni, només quan el cònjuge donatari hagi estat declarat de mala fe.

3r En cas de separació judicial o de divorci, només quan el donatari hagi infringit de manera greu i reiterada els deures conjugals o respecte als fills comuns, o hagi estat condemnat per haver atemptat contra la vida del donant o dels descendents o ascendents d'aquest.

2. En els casos de nul·litat, separació o divorci, l'acció per a revocar caducarà al cap d'un any d'haver estat notificada la sentència corresponent.

CAPÍTOL IV

El règim de separació de béns

SECCIÓ PRIMERA

Disposicions generals

Article 20

El règim econòmic de separació de béns reconeix a cada cònjuge la propietat, el gaudiment, l'administració i la disposició dels béns propis.

Article 21

En règim de separació de béns són privatis tots els béns propis de cadascun dels cònjuges al temps de celebrar-se el matrimoni i els que per qualsevol títol adquireixin després de contret, sens perjudici del que disposa el capítol V.

En les adquisicions fetes a títol oneros per un dels cònjuges durant el matrimoni, si consta la titularitat dels béns, la contraprestació s'entendrà pagada amb diner privatiu de l'adquirent. En el cas que la contraprestació procedís de l'altre cònjuge, hom en presumirà la donació.

En cas de dubte sobre la titularitat de béns adquirits durant el matrimoni, es considerarà que pertanyen als dos cònjuges per meitat.

Article 22

[La Llei 8/1993, de 30 de setembre, de modificació de la compilació en matèria de relacions patrimonials entre cònjuges (DOGC núm. 1807, de 11-10-1993) ha deixat sense contingut aquest article.]

Article 23

El cònjuge que, sense retribució o amb una retribució insuficient, s'hagi dedicat a la casa o hagi treballat per a l'altre cònjuge tindrà dret a rebre d'aquest, quan s'extingeixi el règim per separació judicial, divorci o nul·litat del matrimoni, una compensació econòmica, si per raó del dit defecte retributiu s'ha generat una situació de desigualtat entre el seu patrimoni i el de l'altre cònjuge.

A manca d'acord, aquesta compensació serà fixada judicialment atenent la incidència familiar de l'activitat del cònjuge que la reclami, la quantia de la desigualtat patrimonial produïda i les altres circumstàncies del cas.

La compensació es podrà satisfer en diners o en béns del patrimoni del cònjuge que hagi de pagar-la, com ell vulgui i en terminis que no excedeixin els tres anys.

SECCIÓ SEGONA

Les compres amb pacte de supervivència

Article 24

1. Els cònjuges que en règim econòmic de separació comprin béns conjuntament i per quotes iguals podran pactar en el mateix títol d'adquisició que, quan es produeixi la mort de qualsevol d'ells, el supervivent se'n faci seva la totalitat.

2. Mentre visquin ambdós cònjuges, els béns adquirits amb aquest pacte es regiran per les normes següents:

1a No podran ésser alienats ni gravats si no és per acord d'ambdós.

2a Cap dels cònjuges no podrà transmetre a tercers persones el seu dret sobre els béns.

3a Caldrà mantenir necessàriament la indivisió dels béns.

3. En els béns comprats per ambdós cònjuges amb pacte de supervivència, l'adquisició de la participació del premort es computarà en l'herència d'aquest, als efectes del càlcul de la llegítima, i s'imputarà en pagament a compte de la quarta viudal.

Article 25

1. El pacte de supervivència esdevindrà ineficax:

1r Quan ho acordin ambdós cònjuges durant el matrimoni, o per renúncia del cònjuge supervivent.

2n Si algun dels cònjuges adquirents ha atorgat heretament a favor de tercers contraents o heretament pur a favor dels seus fills i l'heretament resulta eficaç en morir l'atorgant.

3r Quan es declari la nul·litat del matrimoni, la separació judicial o el divorci.

4t Per l'adjudicació derivada de l'embarg fet efectiu sobre el dret d'un dels cònjuges, el qual embarg haurà d'ésser notificat oportunament a l'altre cònjuge.

2. En aquests casos, i llevat que s'estipuli una altra cosa, la ineficàcia del pacte de supervivència determinarà la cotitularitat dels cònjuges, o bé del supervivent i dels hereus del premort, en proindivís ordinari.

CAPÍTOL V

Del dot

Article 26

El dot només es constituirà voluntàriament i es registrarà pels pactes de la seva constitució i, si no n'hi havia, pels preceptes d'aquesta Compilació.

La dona podrà disposar dels béns que constitueixen el dot inestimat amb el consentiment de la persona a favor de la qual s'haurà constituït.

Article 27

El dotador fixarà lliurement l'import del dot, sens perjudici de la seva reducció per inoficiositat legítima.

Article 28

El dot serà constituït a favor del marit o a favor d'aquest i dels seus pares o del qui d'ells visqui. L'acció de restitució solament es podrà exercitar contra els qui hagin rebut el dot o llurs hereus.

El dot no respondrà dels deutes de la muller anteriors a la data de la seva constitució, sinó després de feta excussió dels béns parafernals.

L'afavorida per un llegat ordenat en concepte de dot podrà sol·licitar-en el lliurament des de la mort del testador, encara que no hagi contret matrimoni, salvat que clarament fos una altra la voluntat del causant.

Article 29

El dot podrà ésser constituït abans del matrimoni o duran aquest; també podrà ésser objecte d'augment durant el matrimoni.

El dot es constituirà mitjançant escriptura pública o en acte de darrera voluntat, i serà reputat inestimat si hom no en fa constar l'estimació.

Durant el matrimoni hom no podrà convertir en estimat el dot inestimat; sí, però, inversament.

Article 30

El dot podrà ésser gravat amb pacte reversional o substitució fideïcomissària. Així mateix es podrà constituir amb el pacte que, morta la muller, resti de propietat del marit; en aquest cas, quan aquest premori, el dot així constituït no passarà als seus hereus; i si és la muller qui premor deixant fills del marit, aquest, llevat de pacte contrari, solament adquirirà una porció viril en ple domini i la resta en usdefruit, i la nua propietat correspondrà als fills comuns.

En la constitució dotal són nuls els pactes que no permetin d'aplicar els fruits del dot a l'aixecament de les càrregues matrimoniales; els que n'ajornin el lliurament fins després de la mort de la muller; els de renúncia a l'obligació de restituir, i aquells en que hom estipuli que la tal restitució tindrà lloc durant el matrimoni.

Seran vàlids els pactes de lliurament o de restitució del dot a termes i de demora del lliurament fins a la mort del donant.

Article 31

Durant el matrimoni la dona només tindrà dret a la restitució del dot:

Primer. En cas de necessitat i per a aliments de la mateixa dona, del seu marit, dels seus fills, encara que siguin d'un altre matrimoni o no matrimonials que ja tingués en casar-se, i dels seus pares i germans.

Segon. Quan obtingui sentència ferma de separació sense culpabilitat seva.

Tercer. En el supòsit de dot estimat, si la fortuna del marit ha vingut a menys i si hom li embarga els béns, llevat que la restitució estigués assegurada amb hipoteca.

Article 32

La dona que hagi aportat dot tindrà, en cas de l'embargament a que al·ludeix l'article anterior, el dret d'opció dotal, en virtut del qual podrà elegir i separar d'entre els béns del marit, i sense distinció entre mobles i immobles, els que estimarà conuenients, de valor proporcionat a l'import del dot i de l'esponsalici o escriu, amb dret a posseir-los, administrar-los i fer-ne seus els fruits. Haurà d'aplicar els fruits a l'aixecament de les càrregues matrimo-

nials fins al moment de la restitució del dot, en que, a aquest fi, podrà realitzar-los. Exercitat l'esmentat dret, quedarà aixecat l'embargament.

Podrà exercitar l'opció dotal la dona casada o vídua i, si ella mancava, els seus fills hereus, encara que també ho fossin del marit, sempre que hagin acceptat l'herència a benefici d'inventari.

Article 33

Perquè l'opció dotal tingui lloc, hi hauran de concórrer els requisits següents:

Primer. Justificació del lliurament del dot, per qualsevol mitjà de prova, llevat de la confessió del marit.

Segon. Preferència del crèdit dotal respecte al que motivi l'embargament segons les regles de la concurrència i prelación de crèdits.

Tercer. Que la muller no hagi consentit l'obligació contraeta pel seu marit, amb promesa de no contravenir-hi per raó del seu dot i del seu esponsalici o escriu.

Article 34

La muller que incorri en alguna de les causes d'indignitat per a succeir al marit perd el dot constituït amb béns propis d'aquest o dels seus pares. Si existeixen fills comuns, la propietat del dot passarà a aquests, tot conservant el marit els seus drets, mentre no arribi el cas de restitució per dissolució del matrimoni. Si manquen fills comuns, adquirirà el dot el marit, sens perjudici dels drets que al temps de la restitució puguin tenir sobre el mateix dot d'altres persones afavorides per pacte reversional o per substitució fideïcomissària.

Article 35

La restitució del dot haurà d'ésser efectuada pel marit o els seus hereus a la muller o als seus, sens perjudici dels drets que el donant s'hagi reservat.

Això no obstant, quan el marit premori al seu pare o a la seva mare, aquests no estaran obligats a restituir el dot mentre la muller continuï vivint en la seva casa i companyia d'ell.

En cas de divorci no s'haurà de restituir el dot si la dona n'és l'única culpable i hi ha descendents del matrimoni que restin sota la cura del pare, mentre hi estiguin.

Article 36

Les robes i els mobles es presumiran consumits al cap de deu anys comptats des de la celebració del matrimoni, i solament s'hauran de restituir en el cas que existeixin. Quan el dot consistirà en cosa no fungible la possessió de la qual s'hagi perdut sense dol ni culpa del marit, aquest complirà el deure de restituir cedint les accions necessàries per a recobrar-lo.

Si són dos els dots a restituir amb càrrec al mateix patrimoni, i aquest no fos prou per a pagar-los, tindrà preferència el més antic, sens perjudici, si s'escau, de la prelación hipotecària. Aquesta preferència és renunciabile.

Article 37

La muller i els seus hereus no podran prendre possessió, per llur pròpia autoritat, dels béns dotals inestimats la restitució dels quals sigui procedent; però la podran reclamar del marit o dels seus hereus.

En defecte de termini pactat, el dot inestimat haurà d'ésser restituit tan bon punt s'hagi dissolt el matrimoni, i l'estimat, dins l'any; però en aquest cas, els qui hi tinguin dret podran exigir del marit o dels seus hereus que en garanteixin la restitució, llevat que ja estigués assegurat amb hipoteca. Si no ho fan, hauran de restituir-lo immediatament.

El marit, en cas de restitució del dot, gaudirà del benefici de competència.

CAPÍTOL VI**De la tenuta****Article 38**

La vídua, mentre no li sigui restituit el dot i pagat l'esponsalici o escriu, posseirà i usufructuarà tots els béns del marit, suportant-ne les càrregues amb l'obligació d'alimentar els fills menors, els impossibilitats per al treball i els que, àdhuc essent majors, el marit mantenia a la casa.

La tenuta no s'estén als béns que el marit hagi tingut en usdefruit o a títol de fiduciari. La tenuta és compatible amb l'opció dotal, aportable en dot i renunciabile per endavant en capítols matrimonials.

Article 39

La possessió, en el cas de tenuta, s'adquirirà automàticament per ministeri de la llei; però cessarà de dret tan bon punt els hereus del marit posaran el dot íntegrament a disposició de la muller i li pagaran l'esponsalici o escriu.

La tenutària tindrà les obligacions de tot usufructuari, llevat de la de fer fiança.

El privilegi de la tenuta passa als fills que siguin hereus de la mare. Si n'hi havia de distints matrimonis amb dret a tenuta, tindran preferència els del matrimoni més antic fins a quedar extingit el benefici per restitució de tots els dots.

Quan el marit hagi garantit el dot amb béns suficients que produeixin renda, la tenuta restarà limitada a ells.

La vídua tenutària no podrà impedir que hom procedeixi a la venda de béns per tal de pagar-li el dot, però serà necessària la seva intervenció.

Article 40

La muller usufructuària universal o administradora dels béns dels seus fills, hereus del marit, no podrà retenir béns en concepte de tenuta, si existeixen en l'herència diners o crèdits realitzables per a efectuar la restitució del dot.

La muller podrà gaudir de la tenuta només en cas que consti el lliurament efectiu del dot. Perdrà aquest benefici si no pren inventari fidel dels béns del marit, en els termes i amb les formalitats exigides per a la detracció de la quarta trebel·liànica. Si

la muller viu a l'estranger, o si els béns, en llur totalitat o en llur major part, radiquen fora del territori nacional, haurà d'enllestir l'inventari dins del termini d'un any a comptar des de la mort del marit.

CAPÍTOL VII**De l'aixovar i del cabalatge****Article 44**

L'espòs podrà constituir a favor de l'esposa i en escriptura pública esponsalici o escriu. En cas que el dot sigui constituït durant el matrimoni, l'escriu no podrà excedir-ne l'import.

Si l'espòs assignava a l'esposa una sola quantitat en concepte de dot i d'escriu, hom entendrà que dos terços de la dita quantitat tenen la condició de dot, i l'altre terç, la d'escriu; si emprava indistintament les expressions "escriu" i "augment de dot", entendrem que tota la quantitat assignada constituïx escriu.

Article 45

L'esponsalici o escriu es deurà quan el dot hagi estat lliurat; si ho hagués estat en part, es deurà en proporció al lliurament, llevat de si consta clarament que hom no volgué establir una tal correlació o si s'havien pactat termes per a l'efectivitat del dot, o bé si la manca de pagament d'aquest fos imputable al qui l'hauria de rebre.

Article 46

Dissolt el matrimoni per mort del marit, la muller adquirirà l'usdefruit de l'esponsalici o escriu, i el conservarà encara que contregui noves núpcies; però, en aquest darrer cas, haurà d'assegurar-ne la restitució amb caució idònia.

Si en morir el marit existien fills del matrimoni, correspondrà a aquests la nua propietat de l'esponsalici per parts iguals i, en llur defecte, a llurs descendents en representació dels premorts, si doncs en capítols matrimonials hom no hagués pactat que la muller el fes seu, o que el podia distribuir entre aquells i ella ho efectués. En cas de no haver-hi fills, la propietat de l'escriu serà dels hereus del marit, llevat que hom hagués estipulat que tot l'escriu o una part sigui propietat de la muller. Si manca aquest pacte, ella podrà optar entre l'usdefruit de l'esponsalici, sense fiança, i el ple domini de la meitat, adquirint la propietat de l'altra meitat als hereus del marit. Haurà de fer aquesta opció dins un any, comptat des de la dissolució del matrimoni, ben entès que, si no la fa expressament, opta per l'usdefruit. El dret d'opció no es transmet als hereus.

En tot cas la muller podrà cancel·lar la hipoteca que hagués estat constituïda en garantia de l'esponsalici.

Si la muller premor al marit deixant descendents del matrimoni, la nua propietat de l'esponsalici o escriu passarà a aquests en la forma prevista en el segon paràgraf d'aquest article, però no la podran reclamar fins a la mort del pare, el qual en reindrà l'usdefruit, llevat de pacte contrari.

En cas de no existir fills, l'escreix restarà ineficaç, llevat d'estipulació contrària, pel sol fet de la mort de la muller.

Article 47

La muller podrà exigir el lliurament de l'esponsalici o escriure en ens amb el dot, en tots els casos de restitució d'aquest.

L'esponsalici o escriure donarà dret als beneficis d'opció dotal i de tenuta en iguals casos que el dot, i tindrà preferència la devolució d'aquest quan el marit no hagi deixat béns suficients.

CAPÍTOL IX Del tantumdem

Article 48

Al territori de l'antic Bisbat de Girona, el marit podrà prometre a la muller donació propter nuptias o tantumdem en una quantitat igual al dot i com a garantia del mateix dot. El tantumdem podrà coexistir amb l'escreix.

En defecte de pactes especials, el tantumdem donarà dret a la muller:

Primer. Si el marit s'empobreix, a obtenir no solament la restitució del dot, sinó àdhuc un altre tant més, inalienable, per a aliments seus i dels seus fills.

Segon. En cas de sentència de separació o divorci per causa no imputable a l'esposa, a obtenir, ultra la restitució del dot, la propietat d'altre tant.

Dissolt el matrimoni per mort de la muller, el marit quedarà alliberat de fer efectiva la donació. Si premor el marit, la muller tindrà dret als béns que hagin estat objecte de la donació propter nuptias, però sense gaudir, respecte a ells, de cap dels privilegis concedits al dot i a l'esponsalici. Si quedessin fills comuns, correspondrà a la muller l'usdefruit dels béns, i als fills, per parts iguals, llevat disposició contrària, llur nua propietat.

Si hom hagués pactat que el marit, en cas de sobreviure a la seva consort, lucrí de tot el dot o d'una part, la muller que sobrevisqui al seu consort lucràrà, encara que no hagués estat pactat, d'altre tant de la donació propter nuptias o tantumdem.

CAPÍTOL X El règim de participació en els guanys

SECCIÓ PRIMERA Disposicions generals

Article 49

El règim econòmic de participació o en els guanys, pactat en capítols matrimonials, atribueix a qualsevol dels cònjuges, en el moment de l'extinció del règim, el dret a participar en els guanys obtinguts per l'altre durant el temps que aquest règim hagi estat vigent.

Aquest règim es regularà per les estipulacions dels cònjuges en el moment d'ésser pactat, per les nor-

mes d'aquest capítol i, en tot allò no previst, durant la vigència d'aquest règim, per les normes del de separació de béns, incloses les relatives a les compres amb pacte de supervivència.

Article 50

Cada cònjuge podrà disposar dels seus béns i administrar-los lliurement. Tanmateix, cada un d'ells té el deure d'informar adequadament l'altre de la seva gestió patrimonial.

Article 51

El pacte que atribueixi una participació diferent de la meitat dels guanys solament serà vàlid si s'estableix amb caràcter recíproc i igual a favor de qualsevol dels cònjuges.

La invalidesa del pacte determinarà la participació en la meitat dels guanys.

Article 52

El règim de participació en els guanys s'extingirà:

1r Quan el matrimoni es dissolgui o sigui declarat nul i quan es declari judicialment la separació dels cònjuges.

2n Quan els cònjuges pactin en capítols matrimonials un règim econòmic conjugal diferent.

3r Quan un dels cònjuges ho demani perquè la gestió patrimonial de l'altre comprometi greument els seus interessos.

SECCIÓ SEGONA

La liquidació del règim de participació: la determinació dels guanys i del dret de participació

Article 53

Una vegada extingit el règim de participació en els guanys, se'n farà la liquidació a efectes de la determinació dels guanys obtinguts per cada cònjuge durant la seva vigència.

A partir del moment de l'extinció del règim, i fins que no s'haurà determinat el crèdit de participació que en resulti, cap cònjuge no podrà disposar dels seus béns sense el consentiment de l'altre cònjuge o dels seus hereus, o, si no n'hi ha, sense autorització judicial.

Article 54

Per determinar els guanys obtinguts per cadascun dels cònjuges es comptabilitzaran, segons llur valor al temps de la liquidació:

1r Tots els béns de cada cònjuge que subsisteixin quan s'extingeixi el règim, amb deducció de les obligacions i del valor dels gravàmens constituïts en garantia dels deutes particulars de qualsevol dels cònjuges.

2n Els béns alienats a títol gratuït durant la vigència del règim, segons llur estat material al temps de l'alienació, llevat que el cònjuge no alienant l'hagués consentida o renunciï expressament a comptabilitzar-los.

Se n'exceptuen en tot cas els béns objecte de liberalitats fetes de conformitat amb l'ús de donacions atorgades a algun dels fills del donant per raó de matrimoni o per donar-li una carrera professional, artística o d'altra classe.

3r Els béns alienats a títol onerós durant la vigència del règim per tal de disminuir fraudulentament els guanys, segons llur estat material al temps de l'alienació i amb independència del preu que se n'hagi fet constar, i el valor de les obligacions o dels gravàmens constituïts també fraudulentament.

Article 55

Del total resultant segons l'article 54 es deduiran, si subsisteixen, i segons llur valor al temps de la liquidació:

1r Els béns que integraven el patrimoni de cada cònjuge al començament del règim, els adquirits durant la seva vigència a títol lucratiu i els subrogats d'uns i altres, segons llur estat material al temps d'iniciar-se el règim o al temps de llur adquisició, amb deducció de les càrregues que els afectessin en aquell moment.

Els cònjuges podran acreditar pels mitjans legals de prova els béns que integraven llur patrimoni en començar el règim. L'inventari practicat per ambdós cònjuges, o unilateralment per un d'ells amb la conformitat de l'altre, es presumirà exacte.

2n Els interessos o les rendes provinents dels béns que integraven el patrimoni de cada cònjuge a l'inici del règim i els adquirits amb aquests ingressos.

3r Les quantitats procedents d'indemnitzacions per danys corporals o morals de la persona o per pensions alimentàries o d'invalidesa, o altres de caràcter igualment personalíssim.

4t Els deutes contrets durant la vigència del règim per qualsevol dels cònjuges amb vista al sosteniment de les despeses familiars, encara que no s'hagin satisfet. Aquesta deducció es farà d'acord amb les normes de contribució a les despeses familiars.

Article 56

En defecte de pacte vàlid que estableixi una participació diferent, el dret de participació es determinarà com segueix:

1r Si únicament un dels cònjuges ha obtingut guanys, l'altre tindrà dret a la meitat del valor d'aquests guanys.

2n Si tots dos cònjuges han obtingut guanys, aquell que n'hagi obtingut menys, o els seus successors, tindrà dret a la meitat de la diferència entre el valor dels seus propis guanys i el dels guanys de l'altre cònjuge.

SECCIÓ TERCERA

El pagament del crèdit de participació

Article 57

1. El crèdit de participació s'haurà de pagar en diners. Si el deutor ho demana, el jutge podrà concedir un ajornament per a pagar el crèdit de participació o la possibilitat de pagar-lo a terminis, sempre que la petició es fonamenti en un interès atendible i es garanteixi suficientment el deute.

2. Ni l'ajornament del pagament ni el pagament a terminis no podran excedir els tres anys. Un cop concedits, el crèdit de participació meritara interès legal.

3. No obstant allò que disposa l'apartat 1, el crèdit de participació es podrà pagar amb l'adjudicació de béns concrets, per acord dels interessats. En el cas que l'adjudicació de béns en pagament sigui demanada unilateralment pel deutor o pel creditor, el jutge podrà concedir-la si es tracta d'un interès que es consideri atendible.

4. Quan l'extinció del règim de participació en els guanys s'hagi produït per la mort d'un dels cònjuges, el supervivent, si té dret a participar en els guanys, podrà demanar que, en pagament del seu crèdit de participació, se li adjudiqui l'habitatge conjugal. Si el seu valor fos superior al del crèdit de participació, l'adjudicatari haurà de pagar la diferència en diners.

Article 58

Si el deutor no tingués béns suficients per a satisfer el crèdit de participació, el creditor podrà impugnar les alienacions fetes per aquell a títol gratuït i sense el seu consentiment durant la vigència del règim, com també les fetes a títol onerós en frau del seu dret.

Aquestes accions caducaran al cap de quatre anys de l'extinció del règim i no seran procedents quan els béns es trobin legalment en poder de tercers adquirents a títol onerós i de bona fe.

2. El creditor o els seus successors podran exigir que la demanda de reclamació del crèdit de participació s'anoti en els registres públics corresponents.

CAPÍTOL XI

Els règims econòmics en el dret local

SECCIÓ PRIMERA

L'associació a compres i millores

Article 59

1.L'associació a compres i millores, pròpia del Camp de Tarragona i d'altres comarques, exigeix pacte exprés en capítols matrimonials.

En tot allò no previst en els pactes de la seva constitució ni en aquest article, l'associació es regirà pel costum de la comarca i, si no n'hi ha, per les disposicions del règim de participació en els guanys, en tant que ho permeti la seva naturalesa específica.

2. Cada cònjuge podrà associar l'altre a les compres i millores que realitzi durant el matrimoni. Es podrà també establir l'associació amb caràcter recíproc o associant als cònjuges llurs ascendents, els hagin fet heretament o no.

S'entendrà per compres els béns que, constant l'associació, qualsevol dels associats adquireixi a títol oneros o obtingui per la seva professió, la seva indústria o el seu treball.

Es consideraran millores els augments de valor dels béns de qualsevol associat deguts a impenses útils, inversions en pagament de deutes, dots o lleugítimes i redempció de censos i censals.

3. L'administració de l'associació a compres i millores correspondrà a l'associat que s'indiqui en els capítols. Si no hi ha designacions, correspondrà a tots els associats.

L'administrador únic de l'associació, si s'escau, podrà, amb la seva sola intervenció, disposar a títol oneros dels béns que la constitueixin, però no fiançar a nom d'ella, si no és per a profit de la família.

Els deutes particulars de cada associat gravaran exclusivament la seva part.

4. La liquidació dels guanys de cada associat es referirà al temps de la seva mort o de l'extinció del règim i podrà ésser efectuada amb diners o amb altres béns de l'associació.

SECCIÓ SEGONA

L'agermanament o pacte de mig per mig

Article 60

1. L'agermanament, o pacte de mig per mig, propi de la comarca de Tortosa, haurà d'ésser convingut en capítols matrimonials i serà incompatible amb el règim dotal.

En tot allò no previst en els pactes de la seva constitució ni en aquest article, s'aplicarà el costum de la comarca.

2. La comunitat comprendrà tots els béns que tingui els cònjuges en casar-se o en el moment de convenir el pacte d'agermanament, els que adquireixin per qualsevol títol mentre el matrimoni subsisteixi i els guanys o lucre de tota mena que obtinguin durant la unió.

Qualsevol dels cònjuges podrà exigir sempre que en la inscripció dels béns o drets adquirits per l'altre es faci constar que pertanyen a l'agermanament.

L'administració de la comunitat correspondrà a ambdós cònjuges.

La liquidació de l'agermanament es farà adjudicant per meitat els béns que compregui entre els cònjuges o entre el cònjuge supervivent i els hereus del premort.

SECCIÓ TERCERA

El pacte de convenença o mitja guadanyeria

Article 61

1. La convenença, o mitja guadanyeria, associació coneguda a la Vall d'Aran, requerirà pacte exprés en capítols matrimonials.

En tot allò no previst en els pactes de la seva constitució ni en aquest article, s'aplicaran el costum de

la Vall d'Aran i el capítol X del privilegi anomenat de la Querimònia.

2. Aquest conveni també podrà ésser celebrat amb els pares del fill o de la filla, i àdhuc amb estranys, pactant que els béns guanyats i els que es guanyaran quedaran en comunitat mentre subsisteixi l'associació.

Els cònjuges contribuiran per parts iguals al sosteniment de les despeses derivades del règim i el govern de la casa, i dividiran, a la mort d'un d'ells dos, si no hi ha fills, els guanys i els augments.

SECCIÓ QUARTA

El pacte d'igualtat de béns i guanys

Article 62

1. En virtut del pacte, convingut en capítols matrimonials, d'igualtat de béns i guanys, propi del territori de l'antiga diòcesi de Girona, els cònjuges estipulen que els productes del dot no consumits i allò que hagi estat adquirit amb ells sigui dividit per parts iguals entre ambdós.

2. En tot allò no expressament previst, aquest pacte es regirà pel costum de la comarca i, si no n'hi ha, per les disposicions relatives a l'associació a compres i millores, en tant que ho permeti la seva naturalesa.

TÍTOL IV

DELS HERETAMENTS

Articles 63 a 96

[Els articles 63 a 96 d'aquesta Compilació han quedat substituïts pels preceptes corresponents de la Llei 40/1991, de 30 de desembre, Codi de successions per causa de mort en el dret civil de Catalunya (DOGC núm. 1544, de 21-01-1992).]

LLIBRE II

DE LES SUCCESSIONS

Articles 97 a 276

[Els articles 97 a 276 d'aquesta Compilació han quedat substituïts pels preceptes corresponents de la Llei 40/1991, de 30 de desembre, del Codi de successions per causa de mort en el dret civil de Catalunya (DOGC núm. 1544, de 21-01-1992).]

LLIBRE III

DELS DRETS REALS

TÍTOL PRIMER

DE LA TRADICIÓ I DE L'ACCESSION

Article 277

En el contracte de compra-venda, la tradició o el lliurament de la cosa venuda tindrà lloc per qualsevol de les formes admeses en el Codi Civil i també pel pacte en què el venedor declara que extreu del seu poder i possessió la cosa venuda i la transfeix al comprador amb facultat a aquest per a prendre-la per si mateix i constituir-se en l'interim pos-

seïdor en nom seu. Això serà també d'aplicació als contractes anàlegs que requereixin tradició.

Les despeses de lliurament de la cosa venuda seran de compte del venedor. Les de l'atorgament de l'escriptura, expedició de primera còpia i altres de posteriors a la venda seran a càrrec del comprador, llevat pacte contrari.

Article 278

El qui amb bona fe hagi edificat, sembrat, plantat o romput en sòl d'altri podrà retenir l'edificació, la plantació o el conreu fins que l'amo reintegri, fianci o consignï judicialment el preu dels materials, llavors o plantes i dels jornals dels operaris, en la quantia que declari aquell que en pretengui la retenció, sens perjudici de les comprovacions posteriors. Aquell qui en edificar, sembrar, plantar o rompre hagi obrat de mala fe perdrà a favor de l'amo del sòl l'edificació, la plantació o el conreu.

[Aquest article ha estat derogat per la Llei 25/2001, de 31 de desembre, de l'accessió i l'ocupació (DOGC núm. 3556, de 18-01-2002), Disposició derogatòria 1a.]

TÍTOL SEGON DE L'USDEFRUIT

[Aquest títol segon ha estat substituït per la Llei 13/2000, de 20 de novembre, de regulació dels drets d'usdefruit, d'ús i d'habitació (DOGC núm. 3277, de 30-11-2000), disposició final primera. Vegeu-ne la disposició transitòria.]

Article 279

L'usufructuari d'un predi podrà tallar a l'època i en la manera que sigui costum a la comarca els arbres i els arbusts que es renoven o rebrollen, pel tronc o les arrels, si doncs no han estat plantats per a ombreig, ornament o una altra destinació específica. En aquest cas només podrà disposar de llurs productes i de llurs branques, mitjançant podada, segons el costum.

Als arbres de ribera, de creixença ràpida, serà aplicable el que disposa el paràgraf anterior, amb l'obligació de reposar tot el que es talli.

L'usufructuari podrà disposar també dels plançons o arbusts de viver, però haurà de reposar en temps hàbil les tretes efectuades.

Article 280

Tocant als arbres o arbusts que tot seguit de tallats no es renoven o rebrollen, l'usufructuari solament podrà disposar de llurs productes mitjançant podes de les branques, segons els costums de la comarca; si li calia tallar cap arbre per a atendre a les necessitats de la finca usufructuada, necessitarà autorització del nu propietari.

Article 281

L'usufructuari farà seus els arbres que morin; quant als arrencats o capolats pel vent, pertanyeran al nu propietari, però aquell els podrà utilitzar per a repa-

racions en els edificis usufructuats i per a l'lenya del seu consum domèstic.

L'usufructuari podrà també disposar de la mata baixa, fent tallades periòdiques segons el costum de la comarca.

L'usufructuari no podrà tallar cap arbre fruiter, però podrà disposar del que hagi mort o deperit per accident, amb l'obligació de reposar-lo.

Article 282

L'usdefruit de boscos per llur naturalesa destinats a fusta donarà dret a efectuar tallades curtes adequades a l'explotació racional, conformement a un pla tècnic i amb subjecció als usos i costums de la comarca.

Quan els boscos tinguin una destinació distinta de la d'obtenir fusta, l'usufructuari no podrà alterar-la, i, en conseqüència, li serà prohibit de tallar arbres. Seran compresos en aquesta classe de boscos, entre altres, els que abans de la constitució de l'usdefruit tenien una funció d'esbarjo o d'ornament d'una finca, les masses d'arbrat destinades a fer ombra, a augmentar l'aglutinament del sòl o a fixar les sorres, a defensar els predis dels vents, a endegar les aigües, a donar fertilitat al sòl i els explotats per tal d'obtenir productes distints de la fusta, com és ara la reïna, la saba, l'escorça i altres.

TÍTOL TERCER DE LES SERVITUDS

Articles 283 a 295

[Aquests articles han quedat derogats per Llei 13/1990, de 9 de juliol, de l'acció negatòria, les immissions, les servituds i les relacions de veïnatge (DOGC núm. 1319, de 18-07-1990)

TÍTOL QUART DE LA RABASSA MORTA

Articles 296 a 319

[Aquests articles han quedat derogats per Llei 6/1990, de 16 de març, dels censos (DOGC núm. 1273, de 28-03-1990).]

Article 320

[Aquest article ha estat derogat per la Llei 22/2001, de 31 de desembre, de regulació dels drets de superfície, de servitud i d'adquisició voluntària o preferent (DOGC núm. 3556, de 18-01-2002), Disposició final 2a.]

LLIBRE IV DE LES OBLIGACIONS I ELS CONTRACTES I DE LA PRESCRIPCIÓ

TÍTOL PRIMER DE LES OBLIGACIONS I ELS CONTRACTES

CAPÍTOL I

De la rescissió per lesió: concepte i naturalesa

Article 321

Els contractes de compra-venda, permuta i altres de caràcter onerosos, relatius a béns immobles, en què l'alienant hagi sofert lesió en més de la meitat del preu just, seran rescindibles a instància seva, baldament en el contracte concorrin tots els requisits necessaris per a la seva validesa.

Aquesta acció rescissòria no serà procedent en les compra-ventes o alienacions fetes mitjançant subhasta pública, ni en aquells contractes en els quals el preu o contraprestació hagi estat decidivament determinat pel caràcter aleatori o litigiós del que s'adquireix o pel desig de liberalitat de l'alienat. En les vendes a carta de gràcia o amb pacte de retrovenda no es podrà exercitar la dita acció rescissòria fins que s'hagi extingit o hagi caducat el dret de redimir, lluir, quitar o recuperar.

Article 322

L'acció rescissòria a què es refereix l'article anterior és de mena personal, transmissible als hereus, i caduca al cap de quatre anys de la data del contracte. Solament serà renunciable després de celebrat el contracte lesiu, llevat a Tortosa i el seu antic territori, on la renúncia es podrà fer en el mateix contracte.

CAPÍTOL II

De la determinació de la lesió i dels efectes de la rescissió

Article 323

Alienades diverses coses en el mateix contracte, solament en serà procedent la rescissió prenent-les en conjunt i per llur valor total, encara que hom especifiqui el preu o valor de cadascuna d'elles.

Per tal d'apreciar l'existència de la lesió hom s'atindrà al preu just o sia al valor de venda que les coses tinguessin al temps d'ésser atorgat el contracte en relació amb altres d'iguals o d'anàlogues circumstàncies a la respectiva localitat, baldament el contracte es consumés després.

En les vendes a carta de gràcia, el càlcul del preu just s'ha de fer sobre el valor de la propietat gravada. Si aquest valor no consta, hom presumeix que és de dues terceres parts del valor de la propietat lliure del gravamen del dret de redimir, en el moment de la venda.

Article 324

Serà aplicable a la rescissió el que disposa l'article 1.295 del Codi Civil, però no hauran d'ésser restituïts els fruits o els interessos anteriors a la reclamació judicial, i hauran d'ésser abonades les despeses extraordinàries de conservació o refecció i les milliores útils.

Article 325

El comprador o adquirent demandant podrà evitar la rescissió mitjançant el pagament en diners al ve-

nedor o alienant del complement del preu o valor lesius, amb els interessos, a comptar des de la consumació del contracte.

CAPÍTOL III

De la venda a carta de gràcia i de la torneria

SECCIÓ PRIMERA

De la venda a carta de gràcia

Article 326

1. En la venda a carta de gràcia el venedor es reserva el dret de redimir o recuperar la cosa venuda, per un preu determinat, durant un termini màxim de trenta anys, si és immoble, o de sis anys, si és mòble. En el cas d'immobles, el termini del dret de redimir es pot fixar per la vida d'una o de dues persones determinades existents en el moment d'ésser subscrit el contracte. Per excepció, si el venedor o els seus successors ocupen la finca venuda amb carta de gràcia o la detenen per qualsevol títol, el dret de redimir no caduca pel simple transcurs del termini pactat i cal un requeriment especial, amb fixació d'un nou termini improrrogable, que no pot ésser inferior a tres mesos.

2. El dret de redimir té caràcter real i pot ésser sotmès a condició.

3. El dret de redimir és indivisible, llevat que diferents coses siguin venudes a carta de gràcia en una mateixa compra-venda i s'hi estableixi una part de preu individualitzada per a cadascuna. En aquest cas, es pot obtenir la redempció de cada cosa a mesura que se satisfà la part de preu corresponent.

4. El dret de redimir és susceptible de transmissió i gravamen. En aquest darrer cas, és directament executable, sense necessitat de l'exercici previ del dret.

Article 327

1. La propietat gravada és susceptible de transmissió i de gravamen.

Si la redempció es produeix abans de l'execució, si s'escau, del gravamen, aquest acte ha d'ésser notificat feaentment al creditor, el qual pot exigir la consignació de la quantitat pagada com a preu de la redempció, la qual queda afectada al pagament del crèdit.

Si la cosa venuda a carta de gràcia i gravada es deteriora per culpa del posseïdor, el creditor pot demanar al jutge de primera instància, havent justificat prèviament aquell fet, que faci cessar les activitats que produeixen o poden produir el deteriorament de la cosa. Si continua l'abús del posseïdor o el deteriorament, el jutge pot acordar el nomenament d'un administrador judicial de la cosa.

2. Redimida la cosa venuda a carta de gràcia, resta lliure de les càrregues o els gravàmens que el comprador o els successius titulars de la propietat gravada li hagin imposat des de la data de la venda, però el preu de la redempció resta afecte, fins on abasti, a l'abonament de tals càrregues o gravàmens.

No obstant això, el rediment pot resoldre els arrendaments notòriament gravosos que el propietari hagi realitzat.

3. Al temps de la restitució, el titular de la propietat gravada ha d'indemnitzar el rediment per la disminució de valor que la cosa hagi sofert per causa imputable a ell mateix i als anteriors titulars.

Article 328

Per a obtenir la redempció, el rediment ha de satisfer al titular de la propietat gravada:

1. El preu fixat per a la redempció en el moment de la venda, que pot ésser diferent del preu d'aquesta. Si no es fixa expressament cap preu per a la redempció, s'entén que aquest és el mateix de la venda, calculat en pessetes constants des de la data de la venda.
2. Les addicions posteriors al preu el valor de les quals es justifiqui.
3. Les despeses de reparació de la cosa, però no pas les de simple conservació.
4. Les despeses útils, estimades en l'augment de valor que per elles hagi experimentat la cosa al temps de la redempció, les quals no poden excedir el preu de cost ni, en cap cas, el vint-i-cinc per cent del preu fixat per a la redempció.
5. El cost de les despeses inherents a la constitució de les servituds adquirides en profit de la cosa immoble venuda, calculat en pessetes constants des de la data de la venda.
6. Les despeses de conreu relatives a la producció dels fruits pendents al temps de la redempció, llevat que el rediment autoritzi el titular de la propietat gravada a recollir-los al seu temps.
7. Les despeses que hagi ocasionat el contracte de venda a carta de gràcia, inclosos els impostos i el lluïisme, si ha estat pactat així.

SECCIÓ SEGONA

De la tomeria

Article 329

A la Vall d'Aran regirà el dret dit de tomeria, de conformitat amb els privilegis i els usos i costums de la comarca.

CAPÍTOL IV

Dels censals i els violaris

Articles 330 a 335

Substituïts per la Llei 6/2000, de 19 de juny, de pensions periòdiques (DOGC núm. 3174, de 4-7-2000, p. 8638).

Article 336

Derogat per Llei 13/1990, de 16 de març, dels censos.

CAPÍTOL V

Dels contractes especials sobre explotació de terres i sobre ramaderia

Article 337

Els contractes de parceria rústica, en allò a que no s'oposi la legislació especial sobre arrendaments rústics, es regiran preferentment pels pactes dels contractants i, en llur defecte, pels usos i costums de la localitat.

En la masoveria, llevat pacte contrari, el masover no haurà de satisfer al propietari cap mena de preu de lloguer per la casa i altres dependències que ocupa com a tal, àdhuc amb la seva família; però aquesta ocupació seguirà la sort del contracte.

Article 338

Els contractes de terratge, boïgues, eixarmades i altres d'anàlegs, en els quals el conreador assumeix com a obligació principal la de millorar una finca o posar-la en conreu, es regiran, a manca de pacte, pels usos i costums del lloc, i acabaran de dret en finalitzar el termini estipulat o, en defecte seu, l'usual a la comarca.

Article 339

Els contractes de soccita o soccida pels quals hom s'obliga a menar, àdhuc a pasturar, el bestiar d'altri, repartint-se entre ambdós els fruits i els guanys, així com el conlloc, i altres d'anàlegs, que se solen celebrar en algunes comarques sobre cria i cria de bestiar, amb dret a utilitzar-lo o sense, es regiran per les convencions atorgades, i, en llur defecte, pels usos i costums de les comarques respectives.

CAPÍTOL VI

De la donació

Article 340

Per a la validesa de les donacions, qualsevol que en sigui la quantia, no serà exigít el requisit de la insinuació.

Seràn nul·les les donacions universals fetes fora dels capítols matrimonials.

No perjudicaran els creditors del donant les donacions que aquest atorgui amb posterioritat a la data del fet o de l'acte del qual neixi el crèdit d'aquells, sempre que manquin altres recursos legals per a llur cobrament.

Article 341

Les reversions establertes en donacions a favor del donant, el seu consort o els hereus d'aquell es regiran pel que disposen els articles 87 i següents del Codi de Successions per Causa de Mort en el Dret Civil de Catalunya. Les establertes a favor de tercers es regiran pels preceptes relatius als fideïcomisos.

La reducció o supressió de donacions per inoficiositat legitimària i les donacions per causa de mort es

regiran pel que disposa el Codi de Successions per Causa de Mort en el Dret Civil de Catalunya.

TÍTOL SEGON DE LA PRESCRIPCIÓ

CAPÍTOL I

De la usucapció

Article 342

La usucapció del domini i dels altres drets reals sobre coses immobles, llevat de les servituds, que mai no es poden usucapir, té lloc per la possessió en concepte d'amo pel temps de trenta anys, sense necessitat de títol ni de bona fe. Això mateix és aplicable al domini i a tots els altres drets reals sobre coses mobles, però el temps és de sis anys.

[Article redactat conforme a la Llei 22/2001, de 31 de desembre, de regulació dels drets de superfície, de servitud i d'adquisició voluntària o preferent (DOGC núm. 3556, de 18-01-2002), Disposició final 2a].

Article 343

Derogat per Llei 13/1990, de 9 de juliol, de l'acció negatòria, les immissions, les servituds i les relacions de veïnatge.

CAPÍTOL II

De la prescripció extintiva

Article 344

Per a la prescripció extintiva regiran els terminis especials establerts en aquesta Compilació i, en el que no hi sigui previst, els especials que determina el Codi Civil.

Les accions i els drets, siguin personals o reals, que no tinguin assenyalat termini especial, i les servituds, prescriuran al cap de trenta anys, llevat les accions i els drets reals sobre béns mobles, que prescriuran al cap de sis anys.

[Aquest article ha estat substituït pels preceptes corresponents de la Primera llei del Codi Civil de Catalunya. Aquesta substitució entra en vigor l'1 de gener de 2004. Vegeu la Disposició final 1ª de la Llei 29/2002, de 30 de desembre. Primera llei del Codi civil de Catalunya (DOGC núm. 3798, de 13-01-2003).]

DISPOSICIONS FINALS

Primera

Sens perjudici de la competència exclusiva de la Generalitat sobre el Dret Civil Català en relació amb la seva conservació, la modificació i el desenvolupament, les normes del Dret Civil de Catalunya, escrit o consuetudinari, principal o supletori, vigents en promulgar-se la Llei estatal 40/1960, de 21 de juliol, resten substituïdes per les que hi són contingudes, sens perjudici de les modificacions introduïdes per la Llei catalana 13/1984, de 20 de març.

Segona

La doctrina jurisprudencial del Tribunal de Cassació de Catalunya, en matèria de Dret Civil Català, no modificada per aquesta Compilació o d'altres lleis, forma part de la tradició jurídica catalana i pot ésser invocada com a doctrina legal als efectes del recurs de cassació.

[Aquesta disposició ha estat substituïda pels preceptes corresponents de la Primera llei del Codi Civil de Catalunya. Aquesta substitució entra en vigor l'1 de gener de 2004. Vegeu la Disposició final 1ª de la Llei 29/2002, de 30 de desembre. Primera llei del Codi civil de Catalunya (DOGC núm. 3798, de 13-01-2003).]

Tercera

Les remissions que aquesta Compilació fa a l'articulat del Codi Civil s'entén sempre que són fetes en la seva redacció actual.

Quarta

Conformement al que disposa l'article 1 d'aquesta Compilació, sens perjudici de les normes de directa aplicació general, en el que no preveuen les disposicions del Dret Civil de Catalunya regeixen supletòriament els preceptes del Codi Civil i de les altres lleis estatals de caràcter civil, en la mesura que no s'oposin a aquelles disposicions o als principis generals que informen l'ordenament jurídic català.

[Aquesta disposició ha estat substituïda pels preceptes corresponents de la Primera llei del Codi Civil de Catalunya. Aquesta substitució entra en vigor l'1 de gener de 2004. Vegeu la Disposició final 1ª de la Llei 29/2002, de 30 de desembre. Primera llei del Codi civil de Catalunya (DOGC núm. 3798, de 13-01-2003).]

DISPOSICIONS TRANSITÒRIES

Primera

Quan, amb anterioritat a l'entrada en vigor de la Llei estatal 40/1960, de 21 de juliol, hagués estat instituït hereu de confiança algun ens jurídic o alguna persona per raó del seu càrrec, podrà exercir una tal funció malgrat el que disposa l'article 118, el qual només serà aplicable als nomenaments posteriors a la dita entrada en vigor.

Segona

En els fideïcomisos de residu ordenats abans de l'entrada en vigor de la Llei estatal 40/1960, de 21 de juliol, baldament el testador mori després, el fiduciari serà propietari lliure dels béns subrogats a que es refereix l'article 211.

Tercera

Tindrà efecte la clàusula ad cautelam continguda en testament obert atorgat davant Notari abans de l'entrada en vigor de la Llei estatal 40/1960, de 21 de juliol, en la qual el testador disposi que solament quedarà revocat per un altre de posterior, si en aquest són emprades certes paraules o frases que consigna.

Quarta

La facultat concedida al reservista d'elegir o de distribuir els béns entre els reservataris, regulada en els paràgrafs segon i següents de l'article 270, només serà aplicada quan l'obertura de la successió que determini la reserva sigui posterior a l'entrada en vigor de la Llei estatal 40/1960, de 21 de juliol.

Cinquena

En les vendes a carta de gràcia o empenyorament atorgades abans de l'entrada en vigor de la Llei estatal 40/1960, de 21 de juliol, hom respectarà el termini pactat de durada del dret de lluir y de quitar encara que fos superior a trenta anys; si fos indefinit, el termini de caducitat de trenta anys començarà a comptar des de la susdita entrada en vigor.

Sisena

En les successions obertes després de l'entrada en vigor de la Llei catalana 13/1984, de 20 de marc, i regides per testaments o codicils atorgats amb anterioritat, s'han d'aplicar, en llur redacció originària els articles 114, 141 i tots els altres de contingut anàleg referents a presumpcions de voluntat del testador en matèria de filiació.

Setena

Les associacions a compres i millores pactades abans de l'entrada en vigor de la Llei de modificació de la Compilació en matèria de relacions patrimonials entre cònjuges es podran acollir, en tot allò no previst en els pactes de llur constitució, en la llei o en el costum de la comarca, a allò que disposa el paràgraf segon de l'actual article 59.1.

Vuitena

Les lligítimes causades en successions obertes abans d'entrar en vigor aquesta Llei es regeixen per la legislació anterior, fins i tot en allò que fa referència a la pràctica i als efectes de l'afecció legítima de l'article 15 de la Llei Hipotecària.

Novena

Les altres qüestions de caràcter intertemporal que sorgeixin per raó de les variacions que l'entrada en vigor de la Llei estatal 40/1960, del 21 de juliol, i la de la Llei catalana 13/1984, del 20 de marc, puguin implicar per al règim jurídic civil vigent a Catalunya es resoldran aplicant els principis que informen l'ordenament jurídic de Catalunya, que igualment regiran per a les qüestions que puguin sorgir per raó de l'entrada en vigor de la Llei de modificació de la Compilació en matèria de relacions patrimonials entre cònjuges.